

NACIONALNI CENTAR ZA VANJSKO
VREDNOVANJE OBRAZOVANJA

Identifikacijska
naljepnica
PAŽLJIVO NALIJEPI

ETIKA

Ispitna knjižica 2

ETI IK-2 D-S010

ETI.10.HR.R.K2.12

Etika

Prazna stranica

ETI IK-2 D-S010

99

UPUTE

Pozorno slijedite sve upute.

Ne okrećite stranicu i ne pišite esej dok to ne odobri dežurni nastavnik.

Nalijepite identifikacijske naljepnice na sve ispitne materijale koje ste dobili u sigurnosnoj vrećici.

Ispit traje ukupno 120 minuta bez stanke.

U ovoj se ispitnoj knjižici od Vas očekuje da napišete esej slijedeći priloženu uputu.

Esej možete pisati po priloženom listu za koncept, a na kraju ga obvezno prepisite na list za čistopis isključivo plavom ili crnom kemijskom olovkom.

Pišite jasno i čitko. Nečitki odgovori bodovat će se s nula (0) bodova.

Želimo Vam puno uspjeha!

Ova ispitna knjižica ima 12 stranica, od toga 2 prazne.

ETI IK-2 D-S010

99

Etika

Esej

Zadatak esejskog tipa

Pozorno pročitajte navedene tekstove. Na temelju njihove usporedbe prema ponuđenim smjernicama oblikujte esej s jasnom strukturom: uvodnim dijelom (postavljanjem teze ili hipoteze), središnjim dijelom (analizom i argumentacijom) i zaključkom (sintezom).

Esej treba sadržavati između **500** i **600** riječi. Možete rabiti list za koncept, ali ne zaboravite esej uredno prepisati na list za čistopis.

Tekst 1

Kao umno biće, koje pripada inteligibilnome svijetu, čovjek nikada ne može kauzalitet svoje vlastite volje pomišljati drugačije nego pod idejom slobode. Naime nezavisnost od odredbenih uzroka osjetilnoga svijeta (kakvu svagda mora pridavati samome sebi) jeste *sloboda*. S idejom slobode nerazdruživo je pak vezan pojam *autonomije*, a s ovim pojmom opći princip čudorednosti, koji je u ideji isto tako osnovom svim djelovanjima *umnih* bića kao prirodni zakon svim pojavama.

Svi principi... jesu ili *empirijski* ili *racionalni*. Prvi – iz principa *blaženstva* – sazđani su na fizičkome ili moralnome osjećaju, drugi pak – iz principa *savršenosti* – ... kao odredbenom uzroku naše volje.

Empirijski principi uopće nisu podobni za to da se na njima osnuju moralni zakoni. Naime, općenitost po kojoj treba da vrijede bez razlike za sva umna bića, bezuvjetna praktična nužnost koja im se na taj način nameće, otpada ako se njihova osnova uzme od *posebnoga uređenja ljudske prirode* ili od slučajnih okolnosti u koje je postavljena. No princip *vlastitoga blaženstva* valja najviše zbaciti. Treba ga zbaciti ne naprosto zato što je neispravan i što iskustvo proturječi tobožnjoj tvrdnji da se ugodno osjećanje uvijek upravlja prema dobru držanju, a isto tako ni samo zato što on ništa ne pridonosi čudorednosti, jer je nešto sasvim drugo učiniti čovjeka sretna nego dobra, a ovoga učiniti mudrim i prepređenim za svoju korist, a ne kreposnim. (...)

Ako je djelovanje dobro samo kao sredstvo za *nešto drugo*, onda je imperativ *hipotetičan*; predstavlja li se ono kao po sebi dobro, dakle kao nužno za volju koja je po sebi primjerena umu, onda je kao njezin princip *kategoričan*.

Immanuel Kant, *Osnivanje metafizike čudoređa*

ETI IK-2 D-S010

Etika

Esej

Tekst 2

Doista je očividno proturječno volju nazivati slobodnom, a propisivati joj zakone po kojima ona treba htjeti: „trebaš htjeti” – drveno željezo.

Kod Kanta se praktički um pojavljuje kao izvoriste neupitnog moralnog karaktera ljudskog djelovanja, kao izvoriste sve kreposti, plemenitosti i svakog dostižnog stupnja svetosti. Sve to dakle, potjecalo bi iz pukog uma i ne bi iziskivalo ništa drugo do um. Djelati umno i djelati na krepostan, plemenit i sveti način bilo bi jedno te isto; a djelati sebično, pakosno i poročno bilo bi isto što i djelati neumno. Međutim, sva doba, svi narodi, svi jezici uvijek su jasno razlikovali to dvoje i smatrali ih sasvim različitim stvarima.

Kao što se pakost vrlo dobro slaže s umom, čak je doista strašna tek u tom spoju, isto se tako plemenitost ponekad nalazi spojena s nedostatkom uma.

Kantov zahtjev da svaki krepostan čin treba biti djelo čistog, promišljenog uvažavanja zakona i sukladno apstraktnim maksimama zakona, hladno i bez ikakva nagnuća, čak protiv svakoga nagnuća, znači isto što i tvrditi da svako umjetničko djelo mora nastati dobro smišljenom primjenom estetskih pravila. I jedno i drugo podjednako je besmisleno. Na pitanje, koje su razmatrali već Platon i Seneka, može li se čovjek poučiti u vrlini, mora se dati negativan odgovor.

(...) svi profesori etike i propovjednici kreposti nisu u stanju neplemeniti karakter pretvoriti u plemeniti pun kreposti, a ta je nemogućnost još očividnija od nemogućnosti pretvaranja olova u zlato, pa potraga za jednom etikom i njezinim najvišim načelima, koja bi imala praktički utjecaj i koji bi ljudski rod zbiljski preobrazili i popravili nimalo se ne razlikuje od potrage za kamenom mudrosti.

Prema: Arthur Schopenhauer, *Svijet kao volja i predodžba II*.

ETI IK-2 D-S010

Etika

Esej

Tema eseja: **Umnost i krjepost čovjeka**

U eseju odredite pojmove: kategorički imperativ, krjepost, autonomija volje, umnost čovjeka i ljudska nagnuća (sklonosti).

Smjernice za pisanje

1. Objasnite Kantov kategorički imperativ kao bezuvjetni zahtjev uma.
2. Objasnite Kantovu razliku između krjeposti i blaženstva.
3. Obrazložite Schopenhauerov stav prema kojem moral ne ovisi samo o umu. Je li Kantov kategorički imperativ, koji „prisiljava” volju da postupa u skladu s umom, oprječan pojmu slobodne volje (drveno željezo)?

Argumentaciju u eseju potkrijepite primjerima:

1. moralnog djelovanja iz „čiste” dužnosti
2. moralnog djelovanja iz nagnuća (sklonosti).

ETI IK-2 D-S010

01

List za čistopis

Ovim se prostorom koristi ocjenjivač. Molimo Vas, nemojte u njega ništa upisivati.

03

Etika

Prazna stranica

ETI IK-2 D-S010

99

